

Józef M. Dołęga

"Filozofia człowieka — studia i szkice", L. Wciórka, Warszawa 1982 : [recenzja]

Studia Philosophiae Christianae 20/1, 185-186

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nauki szczegółowe byłyby zawieszona w próżni i pozbawione nawet najbardziej elementarnych refleksji nad swoimi założeniami. Twórca OTW przypisywał jej ważne znaczenie w rozwoju nauk fizykalnych. Uważał filozofię za główny czynnik wyznaczający problematykę badawczą danego okresu i wskazujący sposób jej rozwiązania. Tak rozumiana filozofia spełnia wobec nauk przyrodniczych rolę programu badawczego, albo tzw. idei regulatywnych. Ponadto autor nasz widział w filozofii czynnik psychologiczno-motywacyjny w uprawianiu nauki. Inspiruje ona badacza do podejmowania i rozwiązywania problemów badawczych z jednej strony, a z drugiej ukazuje mu cel badań naukowych i podtrzymuje wiarę w możliwość jego realizacji". (94).

Znaczenie dorobku naukowego Einsteina można wyrazić słowami Stanisława Mazierskiego: „Osiągnięcia teorii względności, spotęgowane jeszcze nimbem tajemniczości, jaki ją otaczał z racji wysokiego stopnia abstrakcji i skomplikowanego aparatu matematycznego, zjednały Einsteinowi ogromną sławę, większą, aniżeli była udziałem jakiegokolwiek innego fizyka w historii nauki”.

Zagadnienie podjęto w sposób całościowy i spójny. Treść została przedstawiona klarownym i zwięzłym językiem, co podnosi walor tej pracy oraz ułatwia jej lekturę. Dlatego powyższa praca powinna stać się lekturą studentów filozofii przyrody i filozofii przyrodoznawstwa.

Józef M. Dołęga

L. Wciórka, *Filozofia człowieka — Studia i szkice*, ODiSS, Warszawa 1982, 184.

Ks. Ludwik Wciórka pracuje w Wyższym Seminarium Duchownym i w Papieskim Wydziale Teologicznym w Poznaniu. Problematyka antropologiczna stanowi w jego twórczości centralną płaszczyznę badań naukowych. Poza licznymi artykułami z zakresu antropologii filozoficznej, autor prezentowanej pracy wydał: *Szkice o Teilhardzie* (Poznań 1973) i *Ewolucja i stworzenie* (Poznań 1975). Obecna praca jest wyrazem ogólnej tendencji, jaką można zaobserwować we współczesnym życiu naukowym; jest nią problematyka człowieka (w różnych aspektach: od przyrodniczego aż do mistycznego). Jest ona przedmiotem badań wielu autorów a jednocześnie istnieje wielkie zapotrzebowanie na tego rodzaju prace u szerokiego grona odbiorców.

Materiał w prezentowanej pracy został zgrupowany wokół trzech zagadnień: 1 — człowiek — twór ewolucji czy istota stworzenia; 2 — w kręgu problematyki personalistycznej; 3 — Homo — animal religiosum.

W pierwszym zbiorze studiów wokół problemu: czy człowiek jest tworem ewolucji czy istotą stworzenia, autor zamieścił analizy następujących zagadnień: *Filozoficzne aspekty sporu o antropologię* (9—24); *Antropogeneza jako teoria naukowa* (25—34); *Problem paleontologii człowieka* (35—46); *Ewolucja czy stworzenie* (47—56); *Odrębność sposobów poznania i niebezpieczeństwa ich absolutyzacji* (57—62).

Druga grupa artykułów skupia się wokół problematyki personalistycznej i zawiera następujące studia: między tradycją a współczes-

nością (65—78); personalizm a ewolucja (79—90); osobowy wymiar techniki (91—108); podstawy transcendencji człowieka (109—122).

Homo — animat religiosum, to tytuł trzeciego zbioru studiów, w którym zamieszczone zostały następujące szkice: od religii objawionej do teologii naturalnej (125—134); wieloznaczność w interpretacji fenomenu religijnego (135—148); z problematyki istnienia Boga (149—152); spór o pochodzenie religii (153—166); religia a technika (167—176). Pracę kończy bibliografia (177—182).

Praca L. Wciórki, mimo że — jak pisze autor — „nie pretenduje do całościowego i wyczerpującego wykładu problematyki antropologicznej” (5), to jednak stanowi cenną i interesującą pozycję w filozoficznej literaturze antropologicznej. Przez to, że w pracy są zamieszczone szkice i materiały a nie opracowania monograficzne, może stać się ona podstawą do dialogu i dyskusji z wysuniętymi przez autora rozwiązaniami podjętych wielorakich zagadnień.

Wyróżnione podstawowe problemy z zakresu antropologii filozoficznej, takie jak: zagadnienie hominizacji, ewolucji, stworzenia, tradycji, personalizmu, techniki, transcendencji i religii ukazane w kontekście współczesnej myśli filozoficznej i osiągnięć nauk szczegółowych, są źródłem zainteresowania szerszego grona czytelników.

Wydaje się, że ukazanie takich tematów jak: transcendencja człowieka, metafizyka ewolucji, znaczenie tradycji i transmisji kulturowej, świadomość osobowego charakteru techniki, religii jako elementu istotnego w życiu i działaniu człowieka a może w jego strukturze bytowej, współczesnych źródeł zagrożeń życia i zdrowia człowieka — ukazywanie i świadomość tej problematyki jest wyrazem rozumienia potrzeb współczesnego człowieka zagubionego i bezradnego „wobec tajemnic własnej egzystencji” (5).

Praca jest napisana zwięzłym językiem, opartym na obszernej literaturze może stać się podstawą do dialogu i dyskusji a jednocześnie może być źródłem inspiracji naukowych, opracowań monograficznych wysuniętych lub tylko zasygnalizowanych problemów. Dlatego pozycja ta powinna być cenną lekturą studentów specjalizacji antropologii przyrodniczej, kulturowej, filozoficznej i teologicznej.

Józef M. Dołęga

Ks. Stanisław Kowalczyk, *Odkrywanie Boga. Centralne problemy filozofii Boga*. Wydawnictwo diecezjalne. Sandomierz 1981, ss. 342.

Odkrywanie Boga nie jest pierwszą książkową publikacją Autora w zakresie filozofii Boga. W roku 1979 ukazała się jego książka pt. „Bóg w myśli współczesnej. Problematyka Boga i religii u czołowych filozofów współczesnych”, a w roku 1980 — „Filozofia Boga”. „Odkrywanie Boga” to dalsze rozwijanie i pogłębianie problematyki teodycealnej, podjętej w poprzednich opracowaniach. W swej strukturze *Odkrywanie Boga* przypomina *Filozofię Boga*. Na ostatnią, omawianą przez nas pozycję książkową w zakresie filozofii Boga składają się, podobnie jak na poprzednią: zagadnienia wstępne, zagadnienia argumentacji na istnienie Boga i zagadnienie natury Boga. Struktura ta jednak wypeł-